

**Рут
Эстер
Юнус пайгъамбар**

Библиядин таржумайрин институт
Москва
2010

Рут, Эстер, Юнус пайгъамбар

лезги чIалал

Таржумачи: Арбен Къардаш
Редактор: Седакъет Керимова

Чна Квевай ктабдикай Куь фикирарни веревирдер
агъадихъ галай адресдиз ракъурун тIалабзава:
ibt_inform@ibt.org.ru

Къилер

Сифте гаф.....	7
Рут.....	9
Эстер.....	21
Юнис пайгъамбар	47
Картаяр.....	57

СИФТЕ ГАФ

Играми кЕлзавайди,

Куь вилик Къадим Икърардик акатзавай Рутан, Эстеран ва Юнус пайгъамбардин ктабар ква. Къадим Икърар, месигъдарриз адет хъанвайвал, чувуд халкъдин пак каламдиз лугъузвайди я. Къадим Икърар гъар жуьре авторри кхъенвай 39 ктабдикай ибарат хъанва. ЧЕхи пай чувуд чАлал кхъенва. Бязи паяр 3000 йис идалай вилик кхъенвайбур я. Къадим Икърардик тарих, къанун, шиират, арифдаррин насигъатар ва къвезвай девирдикай веревирдер авай ктабар акатзава. Ихътин жуьреба-жуьревилиз килиг тавуна, и ктабриз уртах са тема ава: чувуд халкъдихъ галаз авай рафтарвиле Аллагъди ийизвай гьерекатар. Адан мурад вири халкъариз нуьсрет гун ва инсанри имандалди ва табиивилелди жаваб гун я. Къадим Икърарди ЦИийи Икърардихъ галаз санал Ктабрин ктаб тир Библия тешкилзава. Ам дуьньяда асиррай асирралди виридалайни гзаф кЕлаь ва кЕлзамай ктаб яз ама.

Библиядин таржумайрин институтди чеб ЦИийи Икърардик акатзавай ктабар тир Маркалай ва Лукадилай атай Шад Хабарар, МатГаялай атай Шад Хабардай чЛук ва Илчийрин Крар чапдай акъуднава. Идалайни гъейри, Библиядиз талукъ гьикаяяр авай ва гъар са гьикая кьилдин дигай гзаф рангарин шикилдалди чАгурнавай «Библиядин шикилар» ктабни акъуднава. И ктаб гьам аялриз, гьамни чЕхибуруз

Библиядин вакъиайрихъ галаз таниш жедай хъсан такъат я.

И изданиеда гъатнавай пуд ктаб акъван чӀехибур туш. Абур Библиядин ктабрин арадай вилив техвей хътин къекъуьнар авай сюжетрин хъивилелди хъатна аквазва. Абур Библиядин таржумайрин институтди Къадим Икърардай лезги чӀалаз элкъуьрнавай сифтегъан ктабар я. Абуру чи эрадал агакъдалди XI-асирдилай V-асирдалди чувудрин тарихдин жуьреба-жуьре пуд девир къалурзава. «Рут» ва «Эстер» ктабар Библиядин ктабрин арадай а кардалди хъатна аквазва хъи, абура къалурнавай вакъиайра къилин роль къугъвазвайди дишегъли я. Таржума редактордин кӀвалахдин жигъетдай мукъуфдивди гъилелай-тупӀалай авунва, чувудрин оригиналди хъ галаз гекъьигънава.

Библиядин таржумайрин институтди Рутан, Эстеран ва Юнус пайгъамбардин ктабар лезги чӀалаз таржума авунин карда иштиракай таржумачидиз, редакторриз ва гъакӀни и ктаб чапдай акъудуник къуьн кутур ксариз сагърай лугъузва. Лезги кӀелзавайдавай вичин дидед чӀалал Библиядин и ктабар кӀелиз хъунал чун шад я. Чна умудзава хъи, адас и ктабрай неинки ажаиб вакъиаяр ва гуьзел шиирар, гъакӀни Аллагъдинни инсанрин рафтарвиликай дерин гъакъикъят жагъида.

Чна Квевай ктабдикай Куь фикирарни веревирдер агъадихъ галай адресдиз ракъурун тӀалабзава: Институт Перевода Библии, 101000 Москва, Главпочтамт. а/я 360.

Библиядин таржумайрин институт

Рут

Гъахъун

«Рут» ктаб чувуд халкъдин яргъал дегъзамандикай я. Ана къалурнавай вакъиайра иштиракзавай ксарин арада гьалтзавайбур, адет яз, тарихдин къисайра гьалтдай ксар – пачагъар, сердерар, пайгъамбарар туш. Ана къилдин къуватлу гьукумат авачир девирда ва гъар са инсанди чан аламукъун патал чIехи жафа чIугун лазим къвезвай заманда чпин зегъметдалди яшамиш жезвай адетдин инсанри иштиракзава. Чи эрадал къведалди къвед лагъай агъзур йисан эхирда чувудрин уьмуьр гъа ихътинди тир. Кашак, къунши халкъарин чапхунвилерик акатуникай чеб хуьдай са мумкинвални абуруз авачир.

Чувуддик гъуьлуьк хъайи, амма вич чувудрикай тушир Рут тIвар алай жегъил дишегълиди, гъа вахтарин къайдайриз аксивал авун яз, гъуьл къейидалай къулухъ вичин къаридихъ галаз амукъун къетIзава. Им, гъи патахъай килигайтIани, адетдинди тушир кам тир. Сад лагъайди, а чIавуз хендедаяр чпин къарийрихъ галаз амукъдай адет авачир. Къвед лагъайди, Рутан къари яшамиш хъайи чилел гзаф къати каш авай. Пуд лагъайди, Рут, миллетдал гьалтайла, маабви тир. Маабвиар, лагъайтIа, чувудрин душманар язвай. Ихътин

викІегъ камунилай гуьгъуьниз Рутан къисмет вилив техвей жуьреда дегиш жезва. Эхирни адакай чи эрадал къведалди XI-асирда чувудрин вири тайифаяр вичин гьукумдик сад авур ва вичин къуватлу пачагьлугъ арадал гъайи чувуд пачагьдин чІехи баде хъана.

Рута вичин къари гадарзавач

1 ¹Исраил гьакимри идара ийизвай йикъара уьлкведа каш гъатна. Ягъудиядин Бетлегьемдай тир са кас вичин пабни къве хва галаз Маабдин чилерал яшамиш жез фена. ²А касдин тІвар Элимелек, адан папан тІвар Наъми, адан рухвайрин тІварарни Махлан ва Килиан тир; абур Ягъудиядин Бетлегьемда авай эфратайрин тухумдай тир. Абур Маабдин чилерал атана, гъана амукънай. ³Наъмидин гъуьл Элимелек къена. Наъми вичин къве хва галаз амукъна. ⁴Рухвайри чпиз маабви папар гъана, абурукай садан тІвар Арфа, муькуьдан тІварни Рут тир. Абур ана са цІуд йисуз къван яшамиш хъайидалай ⁵гуьгъуьниз Наъмидин къве хвани Махланни Килиан къена; Наъми рухварни гъуьл амачиз амукъна. ⁶Ада вичин сусарни галаз Маабдин чилерилай туна, элкъвена хъфин къетІна, вучиз лагъайтІа Маабдин чилерал адаз Реббиди Вичин халкъдал къил чІугуна ва адаз фу гана лагъай ван хъана. ⁷Наъми вич яшамиш жезвай чкадай экъечІна, адахъ галаз къве свасни хъфена. Ягъудиядин чилел хкведай рехъ къуна физвайла, ⁸Наъмиди вичин сусариз лагъана: «Куьн гьар сад жуван дидедин кІвализ ахлад. Куьн зи кьейбурухъ галазни захъ галаз гьикъван хъсандиз

реке фенатIа, кьуй Реббидини квез гьакьван хьсанвал авурай. ⁹Кьуй Реббиди квез гьар садаз жуван гьуьлуьн кIвале ферикъат чка жагьйдаивал авурай!» Ада сусариз теменар гана, амма абур кьагьардалди шехьна. ¹⁰Абуру лагьана: «Ваь, чун вахь галаз ви халкъ авай чкадиз хкведа». ¹¹Амма Наьмиди лагьана: «Ахлад, зи рушар; куьне захь галаз хтана вучда? Захь мад рухвар авач кьван, абурукай квез гьуьлер жедаивал. ¹²Ахлад, зи рушар, хьвач; вучиз лагьайтIа зун гьуьлуьз хьфин патал кьуьзуь я. Эгер за „захь гьахтин умуд ава“ лагьайтIани, гьатта кьенин йифиз зун гьуьлуьхь галаз хьана, ахпа рухвар хайитIани, ¹³мегер абур чIехи жедалди квез акьвазиз кIанзавани? Квевай гьакьван гежел вегьена, гьуьлуьз техьфена акьвазиз жедали? Ваь, зи рушар, куь дердини зун акIажарзава; вучиз лагьайтIа зун Аллагьдин гьили янава». ¹⁴Абур мад кьагьардалди шехьна. Ахпа Арфа вичин кьаридихь галаз чара хьана, Рут амукьна. ¹⁵Наьмиди Рутаз лагьана: «Ингье, ви кьелитI вичин халкъдин, вичин аллагьрин патав хьфена; ви кьелитIдин гуьгьуьналлаз жувни ахлад». ¹⁶Амма Рута лагьана: «Вун туна, хьфиниз зун мажбур ийимир; амма, вун гьиниз фейитIа, зунни гьаниз фида, вун гьина яшамииш хьайитIа, зунни гьана яшамииш жеда; ви халкъ зи халкъ я, ви Аллагь зи Аллагь я; ¹⁷Вун гьина кьейитIа, зунни гьана рекьиде ва гьана кучудни ийида. ГьакI тахьайтIа, Аллагь заз кьалум хьурай; анжах тек са ажалди зун вахь галаз чара ийида».

Бетлегьемдиз хтун

¹⁸ Наъмиди, вичихъ галаз хтун Рута кЕвелай къетI-навайди акурла, ам чIалал гьунар акъвазарна. ¹⁹ Гьа икI, абур къведни Бетлегьемдал къван хтана. Бетлегьемдиз гьахъайла, вири шегьердик гьерекат акатна, инсанри хабар къаз хъана: «Им Наъми яз тахъуй гьа?» ²⁰ Наъмиди абуруз лагъана: «Заз Наъми* лугьумир, заз Мара** лагъ, вучиз лагъайтIа заз къудратлу Вири Вичин Гъилевайда чIехи хажалат ганва. ²¹ Зун инай гьал-агьвал аваз фенай, амма Реббиди зун къулухъди ичIи гьил гваз хкана. Заз Наъми лугьумир, Ребби заз акси хъанва, Вири Вичин Гъилевайда заз туькъуьлвилер ракъурнава». ²² Гьа икI, Маабдин чилерилай атанвай Рутни галаз, Наъми мух гуьдай йикъарин сифте къилера Бетлегьемдиз хтана.

Баазан къайгьударвал

2 ¹ Наъмидихъ гьуьлуьн патай са мукьва-къили авай, ам вилик-къилик квай кас тир, вич Элимелекан тухумдай яз, адан тIвар Бааз тир. ² Маабви Рута Наъмидиз лагъана: «Къала зун са никIиз фин, белки, къисмет хъайи са регьимлуда тур мухан къилер кIватI хъийин за». Наъмиди лагъана: «Алад, чан руш». ³ Рут фена агакъайла, ада гвен гуьзвайбурун гуьгьуьнналлаз

* 1:20 *Наъми* – чувуд чIалалди «бахтлу».

** 1:20 *Мара* – чувуд чIалалди «туькъуьл». Вичиз Аллагьди туькъуьлвилер гайвивилай Наъмиди вичиз икI лугьун тIалабзава.

кхилер кІватІиз хъана. НикІин и пад Элимелекан тухумдай тир Баазанди яз хъана. ⁴Ингье, Бетлегьемдай Бааз атана гвен гуъзвайбуруз лагъана: «Реббиди квез куьмек хъурай!» Абуру адаз лагъана: «Реббиди вазни бахтар гурай!» ⁵Бааза гвен гуъзвай итимрин кхилел акъвазарнавай касдиз жузуна: «И жегъил дишегъли нинди я?» ⁶Гвен гуъзвайбурун кхилел акъвазарнавайда жаваб гана лагъана: «И жегъил дишегъли маабви я, ам Наъмидихъ галаз Маабдин чилерилай хтанвайди я. ⁷А дишегъли, „за гвен гуъзвайбурун гуьгъуьналлаз цуьлерин арайрай мухан кхилер кІватІ хыйин ман“ лагъана, атана, пакамалай икъван чІавалди гъа ина ава; исятда ам кумадик са тІимил ял ягъиз фенва». ⁸Бааза Ругаз лагъана: «Яб це, чан руш, кхилер кІватІиз маса никІел фирмир, я инайни хъфирмир, анжах ина зи къаравушрихъ галаз амукъ; ⁹Къуй ви вилик абуру гуъзвай ник хъурай, вун гъабурун гуьгъуьнаваз алад. Ингье, за зи лукІариз вак кягъ тавун буйругънава. Яд кІан хъайила, къапарин патав фена, зи лукІари гъинай яд къачузватІа, гъанай хъухъ». ¹⁰Рута метІерал акъвазна, икрамна, Баааз лагъана: «Зун маса чилерилай атанвайди ятІани, вуна зун хъсандиз къабулна. Ви патай за жуваз ихътин хъсанвал квелди къазанмишна?» ¹¹Бааза адаз жаваб гана, лагъана: «Ви итим къейила, вун ви къаридив гъикІ эгечІнатІа заз ван хъана, вун, ви буба туна, диде туна, ватан туна, ваз течидай халкъдик акахъна. ¹²Къуй Реббиди ваз и кардай регъимвал авурай! Вун Вичин луварик ферикъат жез кІанз атанвай Реббидин, Израилдин Аллагъдин

патай ваз ацІай пай гурай!»¹³ Рута лагъана: «Къуй зун ви вилик регъимдик кваз хъурай, я агъа! Вуна заз са- бур гана. Зун ви гъич са лукІракни квайди туштІани, вун зи рикІикай хабар къуна захъ галаз рахана». ¹⁴Фу недай чІав хъайила, Бааза адаз лагъана: «Инал ша, фу неъ, жуван фан кІус цурудик къгъа». Рут гвен гуъз- вайбурун патав ацукъна. Бааза адаз калар гана; Рут тІуъна тух хъана; калар амукъни авуна. ¹⁵Рут мад къи- лер кІватІун патал къарагъна. Бааза вичин лукІариз буйругъ яз лагъана: «Къуй ада цуълерин арайрайни кІватІрай, адан хатур хамир. ¹⁶Цуълерикайни къилер хкудиз ая, гъабурни адаз тур, къуй ада вичиз кІватІ- рай, адаз экъуьгъмир».

**Рутан къариди чпин крар Аллагъди къилиз
акъудзавайди къатІузва**

¹⁷Гъа икІ няни жедалди Рута мухан къилер кІватІиз хъана, кІватІайбур гатана, са эфа* къван мух хъана. ¹⁸Мухни къахчуна, ам шегъердиз хъфейила, къаридиз Рута кІватІнавай мух акуна. Рута, къвалакай хкудна, вичи тІуър калрикай амукъай пай къаридиз гана. ¹⁹Къариди адаз лагъана: «Вуна къилер гынай кІватІ- на, гына кІвалахна? Вун къабулайдаз бахтар гурай!» Рута къаридиз нин никІе кІвалахнатІа малумарна ла- гъана: «За къе кІвалахай никІин иесидин тІвар Бааз я». ²⁰Наъмиди вичин сусаз лагъана: «Вичин регъимди- кай я чан алайбурни, я къейибурни хкуд тавур адалай

* 2:17 *Са эфа* – 20 килодиз барабар я.

Ребби рази хьурай!» Наъмиди Рутаз лагъана: «А кас чи мукъвади я; ам чи мирес я». ²¹Маабви Рута лагъана: «Ада заз „гвен гвена куътягъ жедалди зи лукІарихъ галаз хьухъ“ лагъана». ²²Наъмиди вичин свас Рутаз лагъана: «ГьакІ хъсан я, чан руш, вун адан къаравушрихъ галаз жеда, маса никІел фин хъана ви намусдик хкуърдайвал жедач». ²³Гьа икІ, ам Баазан къаравушрихъ галаз хъана, мухан гвенни къуьлуьн гвен куътягъ жедалди ам къилер кІватІиз ва къаридихъ галаз яшамииш жез хъана.

Рутан тІалабун

З ¹Садра Рутан къари Наъмиди сусаз лагъана: «Чан руш, ваз хъсан жедайвал, далу ядай са кас авай чка жагъуриз жедачни? ²Ангъе, вун вичин къаравушрихъ галаз хъайи чи мукъва-къили Бааз. Къе йифиз ада ратІал мух гарал вегьидайвал я. ³Чин-гъил чуьхуьх, атир ягъа, жувал гуьрчег парталар алуки ва ратІал алад, амма Бааза тІуьна-хъвана куътягъдалди жув адаз къалурмир. ⁴Ам къаткудай чІавуз, гъи чкадал ксудатІа, чира; гъа чІавуз фена, адан кІвачерилай яргъан алудна, гъанал къаткук. Вуна вуч ийидатІа, ада ваз лугъуда». ⁵Рута къаридиз лагъана: «За вири вуна лагъайвал ийида». ⁶Ада, ратІал фена, къариди вичиз вуч авун буйругънатІа, вири гьакІ авуна. ⁷Бааза тІуьна, хъвана, вичин рикІ шадарна, фена цуьлерин таядин къвалав ксун патал ярх хъана. Рутни вич таквадайвал фена, яргъан алудна, адан кІвачеривай ярх хъана. ⁸Йифен къулариз Бааз къудгъун хъана, ада къил хкажна. КилигайтІа, адан кІвачеривай са

дишегъли ярх хъанва. ⁹Бааза адаз лагъана: «Вун вуж я?» Дишегълиди жаваб гана: «Зун Рут я, ви лукI; ви лувакай жуван лукIраз далда ая, вучиз лагъайтIа вун мирес я зи». ¹⁰Бааза лагъана: «Ваз Реббиди бахт гурай, чан руш! И ви эхиримжи кар вуна виликандалайни хъсандиз авуна, вучиз лагъайтIа вун я кесиб, я девлетлу жегъил итимрихъ къекъвез фенач. ¹¹Гъа икI, чан руш, кичIе жемир; вуна вуч лагъайтIани, за гъам ийида, вучиз лагъайтIа вири зи халкъдиз вун эдеблу дишегъли тирди чизва. ¹²Зун ви мирес хъун гъакъикъят ятIани, амма ваз залайни талукъ мирес ава. ¹³И йиф гъа инал акъуд хъия; пака ада вахъ галаз алакъалу везифаяр тамамарайтIа, хъсан я; къуй ада гъакI авурай; эгер къабулиз кIан тахъайтIа, вун за къабулда. Чи кылел Ребби ала! Пакама жедалди ксус». ¹⁴Рут пакама жедалди адан кIвачерив ксана, ам чеб сад садаз таквадайвал, экв тахъанмаз фад къарагъна. Бааза лагъана: «Дишегъли ратIал атай чIал садазни чир тахъурай». ¹⁵Ада Рутаз мад лагъана: «Къала кван вал алай шаршав инихъ ая, ам ахъайна яхъ». Рута шаршав ахъайна къуна, Бааза адаз ругуд уълчме мух гана, мух адан кIулал эцигна, вич шегъердиз фена. ¹⁶Рут вичин къаридин патав хтана. Къариди адаз лагъана: «ГъикI хъана, чан руш?» Рута вичиз а касди вуч авуна-тIа вири къаридиз ахъайна. ¹⁷Ва лагъана: «И ругуд уълчме мух заз гъада гана ва лагъана: „Жуван къаридин патав ичIи гъиливди хъфимир“». ¹⁸Къариди лагъана: «И кар квелди куътягъ жедатIа чир жедалди акъваз, чан руш; вучиз лагъайтIа а кас, къе гъилевай кар куътягъ та-вунмаз, секин жедач».

Къаридин бахт

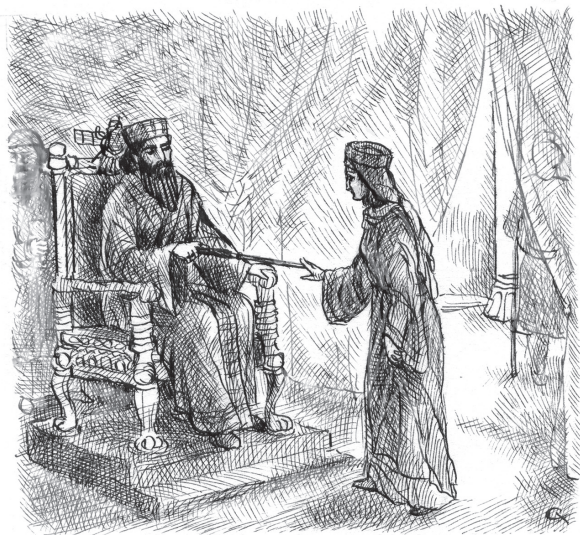
4 ¹Гъа чІавуз Бааз шегърдин варарив фена гъанал ацукънавай. Вичикай ратІал Бааз рахай муькуь мирес адан патавай алатна физвай. Бааза адаз лагъана: «Ша, дуст-кас, инал ацукъ». Ам атана ацукъна. ²Бааза шегърдин агъсакълрикай цІуд касдиз эверна лагъана: «Инал ацукъ». Абур ацукъна. ³Бааза миресдиз лагъана: «Маабдин чилерилай хтанвай Наъмиди чи стха Элимелеказ талукъ чил маса гузва. ⁴За ви япара цун къетІна: инал ацукънавайбур, зи халкъдин агъсакълар алай чкадал а чил къачу. Къачуз кІанзаватІа, къачу; къачуз кІанзавачтІа, лагъ, заз чир хъурай; вучиз лагъайтІа валай гъейри къачудай талукъ мирес авач, зун валай гуьгъуьниз я». А касди лагъана: «За къачузва». ⁵Бааза лагъана: «Вуна Наъмидивай чил къачудайла, къейидан паб маабви Рутал эвленмиш хъун герек жезва, аял хъайила, чил гъадаз хъжеда ва къейидан тІвар кІвачел ахкъалтда». ⁶Талукъ миресди лагъана: «Жуван мулк чукІур тавун патал, завай Рут къахчуз жедач; ам жува къахчу, вучиз лагъайтІа завай жезвач». ⁷Эвелдай Израилда чил къачудайла ва я дегишардайла, кар тестикъарун патал ихътин адет авай: сада вичин кІвачин къаб алудна муькуьдаз гудай. ⁸Талукъ миресди Баазаз лагъана: «Жува къачу». Ада вичин кІвачелай алудна. ⁹Бааза агъсакълризни вири халкъдиз лагъана: «За Наъмидивай Элимелеканни, Килиананни, Махланан вири чилер къачузвайвилин шагъидар гила куьн я. ¹⁰Мулк къейидан хизандин кІвачихъ галамуькун патал ва адан тІвар адан стхайрин арадани ам хайи шегърдани

рикІел хьун патал, за гьакІни Махланан хендеда маабви Рутни жуван павиле кьахчузва; куьн кье и кардин шагьидар я». ¹¹Варарив гвай вири халкъди ва агьсакълари лагьана: «Чун шагьидар я; кьуй Реббиди ви кІвализ гьахъзавай паб Израилдин рухваяр хайи Рахилни Леа* хьтинди авурай; Эфратада вахъ девлетар хьурай; Бетле-гьемдани ви тІвар машгьур хьурай; ¹²Реббиди ваз и жегьил дишегьлидикай гудай несилди ви хизан Тамара Ягьудаз хайи Пересан хизан хьтинди авурай!»

Рутакай Давуд пачагьдин чІехи диде жезва

¹³Бааза Рут кьахчуна, адакай Баазан паб хьана. Абур санал хьана, Реббиди гана Рут кІвачел залан хьана, ада хва хана. ¹⁴Дишегьлийри Наъмидиз лугьуз хьана: «Шукур хьурай Реббидиз, вун мирес-варис амачиз тун тавур! Кьуй адан тІвар Израилда машгьур хьурай! ¹⁵Адакай ваз экв аквада ва ваз кьуьзуь кьилихьди адакай даях жеда, вучиз лагьайтІа ваз ам вун кІанзавай, ирид хцелайни хьсан суса хана». ¹⁶Наъмиди а аял кьачуна, кьужахда кьуна хвена, адаз тербия гуз хьана. ¹⁷Кьуншийри аялдиз тІвар гана абуру лугьузвай: «Наъмидиз хва хьанва», адал Абид тІвар эцигна. Ам Давуд пачагьдин буба Ишаян буба тир. ¹⁸Ингье Пересан тухум: Пересалай Гьесран хьана; ¹⁹Гьесраналай Рам хьана; Рамалай Аминадаб хьана; ²⁰Аминадабалай Нахшун хьана; Нахшуналай Салман хьана; ²¹Салманалай Бааз хьана; Баазалай Абид хьана; ²²Абидалай Ишай хьана; Ишаялай Давуд пачагь хьана.

* 4:11 Рахилни Леа Израилдин бине кутур Якьубан папар тир.

Эстер

Гъахъун

«Эстер» ктабда чи эрадал къведалди V-асирда кыле фейи вакъиайрикай кхъенва. Жезвай гьерекатар Му-къвал тир РагъэкъечІдай патан а вахтара виридалайни къуватлу пачагълугъ яз хъайи Персиядин империядин меркезда кыле физва. Ктабда къалурнавай вакъиаяр жедалди тахминан вишни яхцІурни цІуд йис вилик, Израил Бабилдин пачагълугъди къурдалай гуьгъуьниз чувудар гужуналди Месопотамиядиз (гилан Иракдиз) куьчарнай. Амма VI-асирдин сифте паюна Бабил вич персери къунай, ва чувудар Персиядин пачагълугъдин гьукумдик акатнай. Са тІимил вахтунилай абуруз ватандиз хъфидай ихтияр ганай, амма хъфидайбур тІимил хъана. ГьикІ лагъайтІа, «Эстер» ктабда авай вакъиаяр кыле физвай V-асирда чувудар Персиядин пачагълугъдин вири пипІера, гъа жергедай яз, адан меркездани яшамиш жезвай.

Мардахай лугъудай чувуд вичин имидин руш Эстерни галаз меркезда яшамиш жезвай. Са къадар вахт алатайла, Эстер пачагъдин гьаремдиз къачуна ва ахпа адакай пачагъдин паб хъана. ЯтІани аламатдин вакъиаяр са идалди куьтягъ хъаначир, абур анжах гатІун жезвай. Эстер вичин чувуд халкъ терг хъунин хаталувиликай къутармиш

ийидай касдин везифаяр кылиз акъуддай дережадиз акъатна. Ктабда садрани «Аллагъ» гаф гьалтзавач, амма им Аллагъ ктабда авач лагъай чІал туш. Чувудрин кыилел хаталувал вучиз атайди тиртІа, ктабда къулурнавайвал рикІел хкун бес я: Эстеран имидин хва Мардахая, Аллагъдин весиятдал амал авун яз, персерин везирдин вилик метІерал акъвазна икрам авуникай кыл къакъудна. И карди вири чувуд халкъ терг авунал гъун мумкин тир, амма алапатдин жуъреда и халкъ вичин душманрал гъалиб жадаывал хъана.

Персиядин пачагъдин гъукум ва мал-девлет

1 ¹Ибур Ахашвереша* – Гъиндистандилай Кушдал** къван авай вишни къанни ирид виляятдал агъавал ийизвай – пачагъвал ийизвай йикъар тир. ²Адан тахт Шушан къеледа авай. ³Вичи пачагъвал ийизвай пуд лагъай йисуз ада вичин вири гъакимар, къуллугъчияр, Персиядин ва Мидиядин къушунрин кыилин сардарар, ва вичин виляятрин чІехибур патал гзаф йикъара давам хъайи дем кыиле тухвана. ⁴Ада вишни къудкъад йикъан къене вичин пачагълугъдин зурба девлет ва вичин къудратдин гурлувални нурлувал къалурна. ⁵И йикъар къутягъ хъайила, Шушан къеледа авай халкъ патал, чІехидалай гъвечІидал къван вири кІватІна, ада пачагъдин

* 1:1 *Ахашвереш* – чи эрадал къведалди 404-358 йисара пачагъвал авур персерин пачагъ. Ам Артаксеркс хъиз малум я.

** 1:1 *Куш* – алай аямдин Судандинни Эфиопиядин чилерал хъайи къадим виляят.

имаратдин багда ирид йикъан дем кыле тухвана. ⁶Ла-
цу чар хътин ва якъутдин ранг алай сун парчаяр назна-
зи кърдин ва туьнт яру парчадин цилералди ялна чІу-
гунвай, абур мрамардин гуларикай гимишдин гьалкъай-
ралди галкІурна куърснавай. Чиле къацу рангунин
къванни мрамар тунвай, седефдалди ва чІулав рангунин
къванералди чІагурнавай къакъан майдандал алай ацу-
къдай чкаяр къизилдикайни гимишдикай тир. ⁷Хъвадай
затІар къизилдин жуьреба-жуьре къапара аваз гузвай;
пачагъдин чехирни гзаф авай, ам пачагъдин жумартви-
лиз кутугайди тир. ⁸Хъвадайди алагъ-салагъдалди хъваз-
вай, садани хъун мажбурзавачир, вучиз лагъайтІа атан-
вай гъар садаз кІандайвал ая лагъана пачагъди вичин
кІвале къуллугъзавайбуруз эмир ганвай.

Пачагъдиз вичин папакай хъел къвезва

⁹Пачагъдин паб Астинани пачагъ Ахашверешан
кІвале дишегълияр патал дем кыле тухвана. ¹⁰Ирид
лагъай юкъуз, пачагъдин рикІ чехирдикди шад хъан-
вайла, ада вичиз къуллугъзавай ирид хесисдиз* – Ме-
гъуманаз, Бизтадиз, Харбонадиз, Бигтадиз, Абагта-
диз, Зетараз ва Каркасаз – ¹¹вичин паб Астин кылел
тажни алаз вичин вилик гъваш лагъана буйругъна.
Адаз вичин папан иервал халкъаризни гъакимриз
къалуриз кІанзавай, вучиз лагъайтІа ам гзаф гуьзелди
тир. ¹²Амма хесисрив вугана агакъарай буйругъ пачагъ-
дин паб Астина хъиляй кылиз акъуднач. Пачагъдиз

* 1:10 *Хесис* – хеси авунвай кас.

гзаф пис хъел атана, адан чанди цІай къуна. ¹³ Пачагъди килигдай акбуллу ксарал меслят гъана, вучиз лагъайтІа пачагъди вичин крар виридан вилик, къанун ва ихтиярар чидайбуруз аквадайвал ийизвай. ¹⁴ А чІавуз адан лап мукъув гвайбур Каршена, Шетар, Адмата, Таршиш, Мерес, Марсена, Мемухан тир. Абур Персиядин ва Мидиядин ирид гъаким, пачагъдин чин аквазвайбур ва пачагълугъда вилик жергеда ацукънавайбур тир. ¹⁵ Пачагъди гъабурувай жузуна: «Хесисрив вугана агакъарай Ахашвереш пачагъдин гаф къ依лиз акъуд тавунай пачагъдин паб Астиназ къанундалди вуч авун лазим я?» ¹⁶ Мемухана пачагъдинни гъакимрин вилик лагъана: «Пачагъ, вун сагърай, ви паб Астин анжах са ви вилик тахсирлу туш, ам вири гъакимрин виликни, ви вири вилаятра авай вири халкъарин виликни тахсирлу я; ¹⁷ вучиз лагъайтІа ви папа авур кардикай вири папариз ван жеда, абуруни чпин итимар кваз къан хъийидач ва лугъуз жеда: „Ахашвереш пачагъди вичин вилик вичин паб Астин гъваш лагъанайтІани, ам атаначир“. ¹⁸ Пачагъдин папан и кардикай ван хъайи Персиядин ва Мидиядин гъакимрин папарини гила ви гъакимризни гъа гафар лугъуз жеда; папари гъурмет тахъвурла, итимар ажугълу жеда. ¹⁹ Вуна гъахълу яз гъисабзаватІа, мад дегиш техъжедай къарар акъудайтІа ва Персиядинни Мидиядин къанунда Астин мад ви вилик эхкъечІ тавунин, пачагъдин папан дережа вуна гъадалайни иер маса дишегълидив вахгунин гъакъиндай кхьин хъуртІа жедачни? ²⁰ Пачагълугъ гъикъван чІехиди ятІани, ви къарардикай

адан вири вилаятар тирвал гьар садаз ван хъайи чІавуз вири папари чпин гьуьлериз чІехидалай гьвечидалди виридаз гьуьрмет ийиз жеда». ²¹ И гаф пачагьдизни гьакимриз кІандайди хъана; пачагьди Мемухана лагьайвал авуна. ²² Гьар са итим вичин кІвале агъа хьун патал ва адан кІвале адан халкъдин чІалалди рахун патал пачагьди вичин вири вилаятриз чарар ракъурна. Абур гьар са вилаятдиз вичин кхьинралди ва гьар са халкъдиз вичин чІалалди кхьенвайбур тир.

Пачагь цІийи папахъ къекъевезва

2 ¹ Ахашвереш пачагьдин хъел алатайдалай гуьгьуьниз, ада Астина вуч авунайтІа ва адаз къарардалди вуч тайинарнайтІа рикІел хкана. ² Пачагьдиз къуллугъзавай жегьил лукІари лагъана: «Пачагь, вун сагърай; къуй вун патал жегьил ва иер рушар жагъуррай. ³ Къуй вуна вичин гьар са вилаятда жегьил, гуьзел акунар авай рушар Шушан къеледиз кІватІунал гуьзчивалдай ксар тайинаррай, а ксари рушар ви папарин хесис Гьегедин гуьзчивилик кутурай ва ада рушарив чпиз ягъдай атирар вугурай. ⁴ Ви вили къур, хуш хъайи руш къуй Астинан чкадал пачагьдин паб хъурай». И гаф пачагьдиз кІандайди хъана; ада гьакІ авунни авуна.

Хкягнавай рушарик чувуд рушни ква

⁵ Шушан къеледа са чувуд авай; ам Яиран хва Мардахай тир, Яиран бан-бубаяр* Шимини Къиш

* 2:5 *Бан-бубаяр* — улу-бубаяр.

Буняминан тайифадай тир. ⁶ Мардахаян бубаяр Бабилдин пачагъ Набухаданасара Ягъудиядин пачагъ Ягъягъакинахъ галаз гъайи есиррихъ галаз Ярусалимдай куьчарнавайди тир. ⁷ Ам вичин имидин руш Гъадассадин — адаз Эстерни лугъузвай — тербиячи тир, вучиз лагъайтІа рушаз я диде, я буба амачир. И руш буйдалдини чиналди иер тир. Адан бубани диде къейи чІавуз ам Мардахая вичиз рушвиле къачунай. ⁸ Пачагъдин буйругъни къарар малумарай чІавуз ва Шушан къеледиз Гъегедин гуьзчивилик гзаф рушар кІватІзавай чІавуз Эстерни пачагъдин папарин къаравул Гъегедин гуьзчивилик пачагъдин кІвализ тухванай. ⁹ Гъегедин вилериз а руш хуш хъана, рушаз адан патай хатурлувал жагъана ва ада рушаз атирар ва адаз тайинарнавай къван вири тІуьн-хъун санлай гана, пачагъдин кІваляй Эстеран патав хъуниз лайихлу тир ирид рушни тайинарна. Ада Эстерни адан къаравушар дишегълийрин гъаремдин лап хъсан са утагъдиз акъудна. ¹⁰ Эстера я вичин халкъдикайни, я вичин тухумдикайни са гафни лугъузвачир, вучиз лагъайтІа Мардахая адаз лугъумир лагъана буйругънавай. ¹¹ Эстер гъикІ ятІа ва адаз вуч ийизватІа чирун патал Мардахай гъар юкъуз гъаремдин гъенев къекъведай. ¹² Гъар са рушаз, адет тирвал, ругуд вацран къене миррадин чІем, муькуь ругуд вацран къене атирарни ва дишегълийриз герек маса кишранар ядай. И цІикъвед варз алатайла, гъар са руш Ахашвереш пачагъдин патав фидай вахт алуькдайд. ¹³ Гъаремдай пачагъдин кІвализ фин патал рушаз вуч кІан хъайитІани гудай. ¹⁴ Няниз руш пачагъдин

патав фидай, пакамахъ ам папар авай кІвализ, хесис Шаашгазан гуьзчивилик хкведай; мад ам пачагъдин патав хъфидачир. Пачагъдиз кІан хъайитІа, тІвар кјуна адаз эвердай.

Эстеракай пачагъдин паб жезва

¹⁵Эстера – ам вичиз рушвиле къачур Мардахаян ими Абихайилан руша – пачагъдин патав фидай чІав алукаяйла, папарин къаравул, пачагъдин хесис Гьегеди лагъай затІарилай гъейри са затІни вичихъ галаз тухванач. Идалди Эстер вич акурбурун вилик хкаж хъана. ¹⁶Гъа икІ, цІуд лагъай вацра, яни Ахашвереша пачагъвалзавай ирид лагъай йисан Тебет вацра*, Эстер пачагъдин кІвализ, Ахашверешаз къачунай. ¹⁷Пачагъдиз вири папарилай гзаф Эстер кІан хъана, ада амай рушарилай гзаф пачагъдин вилик гьюьрметлувални хатурлувал къазанмишна, пачагъди пачагъвилин таж Эстеран кбилел эцигна ва адакай Астинан чкадал вичин паб авуна. ¹⁸Пачагъди вичин вири гъакимар ва кјуллугъчяр патал Эстеран гьюьрметдай чІехи дем кбиле тухвана, вилаятриз къетІен къезилвилер гана ва пачагъдиз хас жумартвилелди савкъатар пайна.

Мардахая хъсанвал ийизва

¹⁹Къвед лагъай гилерани рушар кІватІнавай чІавуз Мардахай пачагъдин варарал алай. ²⁰Эстера вичин

* 2:16 Им чи девирдал къведалди тахминан 478-йис жезва.

тухумдикай ва вичин халкъдикай, Мардахая адаз буйругънавайвал, гъеле са затІни лагъанвачир. Мардахаян тербиядик квай чІавуз хъыз, гилани Эстера Мардахаян лагъайвал ийизвай. ²¹Мардахай пачагъдин варарал алай вахтунда, пачагъдин имарат хуъзвай къве хесисдиз, Бигтаназни Терешаз, пачагъдикай хъел атанвай, абуру пачагъдиз къаст авун патал фенд тукІуързавай. ²²И кардикай хабар хъайи Мардахая пачагъдин паб Эстераз хабар гана, Эстерани Мардахаян мецелай пачагъдиз лагъана. ²³И кар ахтармишна, ам гъакъикъат тирди винел акъатна, Бигтанни Тереш къведни тарагъаждикай куърсарна. Мардахая авур и хъсанвиликай пачагъдин кІвалахар къейд ийизвай ктабда кхъенай.

Гъаманак хъел кутазва ва ада чувудар терг авун къетІава

З ¹Идалай гуьгъуьниз Ахашвереш пачагъди Агаган тухумдай тир Гъамедатадин хва Гъаманан дережа чІехи авуна, ам чка амайбурулай вине авуна. ²Пачагъдин варарал алай, пачагъдиз къуллугъзавай вирида Гъаманаз икрамиз, адан вилик метІерал акъваззавай, вучиз лагъайтІа гъакІ ая лагъана пачагъди эмир ганвай. Амма Мардахая Гъаманаз икрамзавачир ва метІерал акъваззавачир. ³Пачагъдин варарал алай, пачагъдиз къуллугъзавайбуру Мардахаяз лугъуз хъана: «Вучиз вуна пачагъдин эмир къилиз акъудзавач?» ⁴Абуру гъар юкъуз икІ лугъузвайтІани, Мардахая абуруз яб гузвачир. Абуру и кардикай, Мардахай вичин гафунал

кЕвиз акъваздатІа килигун патал*, Гъаманаз лагъана, вучиз лагъайтІа Мардахая абуруз вич чувуд тирди хабар ганвай. ⁵Вичиз Мардахая икрам тийизвайди ва метІерал акъваз тийизвайди акурла, Гъаман хъилевди ацІана. ⁶Гъаманаз са Мардахай телеф авун тІимил яз акуна; Мардахай гъи халкъдикай ятІа Гъаманаз лагъанвайвиляй, Гъамана Ахашверешан пачагълугъда авай вири чувудар, Мардахаян халкъ я лагъана, терг авун фикирна. ⁷Гъавиляй Нисан лугъудай сад лагъай вацра, Ахашвереша пачагъвал ийизвай цІикъвед лагъай йисуз Гъаманан вилик гъар са вацран ва гъар йикъан гъакъиндай пур, яни чип вегъиз хъана ва и кар цІикъвед лагъай варз тир Адар вацралди даван хъана. ⁸Гъамана Ахашвереш пачагъдиз лагъана: «Пачагъ, вун сагърай. Ви пачагълугъдин вири вилаятра халкъарин арада чкІанвай са халкъ ава: а халкъдин къанунарни муъкуъ вири халкъарин къанунрилай тафаватлу я, а халкъди пачагъдин къанунар къилиз акъудзавач, вуна и кар икІ туна виже къведач. ⁹Эгер ваз гъахълу яз аквазватІа, а халкъ кърмишдай ихтияр це. За ви хазинадиз цІуд агъзур талант** гимишар гуда». ¹⁰Чувудриз акси кърарар тестикъарун патал пачагъди вичин гъилихъай закІал галудна чувудрин душман Агаган тухумдай тир Гъаммедатадин хва Гъаманав вугана. ¹¹Пачагъди Гъаманаз лагъана: «А гимишарни а халкъ за ви

* 3:4 *Ва я икІ гъавурда акъуна кІанда:* Мардахая вичи вич тухузвай жуъре жерме тавуна амукъдани-амукъдачни килигун патал.

** 3:9 *ЦІуд агъзур талант* – 340 тонндиз барабар я.

ихтиярда твазва; адаз, ваз вуч кІан ятІа, гьам ая». ¹²Сад лагъай вацран цІипуд лагъай юкъуз вири мирзейриз эверна, Гьамана буйругъ гайивал, пачагъдин гъилик квай регъберриз ва гъар са виляятрин кылел алайбуруз, гъакІни гъар халкъдин гъакимдиз гъар са виляятдиз вичин кхьинралди ва гъар са халкъдиз вичин чІалалди чарар кхьена; чарар Ахашверешан тІварцІелай кхьенвай ва адан закІалдалди тестикъарнавай. ¹³Чувудар чІехидалай гъвечІидалди, аялар ва дишегълияр вири са юкъуз, яни Адар* вацран цІипуд лагъай юкъуз рекъикъ, рекъидай чкадал гъваш, кърмиш ая ва абурун мулкар тараш ая лагъана кхьенвай чарар чархачийрив вугана пачагъдин вири виляятриз ракъурна. ¹⁴Къарар кхьенвай чар гъар са виляятда вири халкъар патал къанун яз малумарна, абур и йикъаз гъазур хъун патал гъар са виляятдиз рекъе туна. ¹⁵Пачагъдин буйругъ гъаз чархачияр тадиз рекъе гъатна. Шушан къеледани и къарар малумарнай. Пачагъдини Гьамана ацукъна чпиз тІуьнар-хъунарзавай, Шушан шегъерда, лагъайтІа са гъулгъула гъатнавай.

Эстера чувудар къутармишун лазим я

4 ¹Мардахаяз вуч жедатІа чир хъайила, ада вичин парталар кукІварна, ших алукина ва вичин кыллелай рухъ кІвахна. Ахпа шегъердин юкъвал экъечІна чІехи ва туькьюл сузадалди шехъиз-гъарайиз хъана.

²Ам анжах пачагъдин тавханадин варарив къван атана,

* 3:13 *Адар варз* – чувудрин календарда цІикъвед лагъай варз.

вучиз лагъайтІа ших алаз пачагъдин варариз гъахъдай ихтияр авачир. ³Пачагъдин буйругъни кърар агакбай гъар са виляятда ва чкада вирина сад хъиз чувудрин чІехи йикъ-шуван авай, абуру сивер хуъз, шехъиз суза ийизвай; гзафбур патал шихни рухъ мес хъанвай. ⁴Эстеран кърарушарни адахъ гелкъвезвай хесисар атана ва адаз ихтилатна, пачагъдин папак чІехи къа-лабулукъ акатна. Мардахая вичин ших алудна адан чкадал алукІун патал Эстера адаз парталар ракъурна, амма Мардахая къачунач. ⁵ИкІ хъайила Эстера вичихъ пачагъди гилигнавай са хесисдиз, Гъатахаз, эверна ва ам Мардахаян къилив и хъанвай кар вуч ятІа ва вучиз хъанвайди ятІа чирун патал ракъурна. ⁶Гъатах пачагъдин тавханадин варарин вилик квай шегъердин майдандал Мардахаян патав фена. ⁷Мардахая адаз вуч хъанватІа ихтилатна, Гъамана пачагъдин хазинадиз чувудар терг авунай гуда лагъана хиве къунвай ги-мишрин къадардикайни лагъана. ⁸Эстераз къалурун патал ва адаз вири чир хъун патал чувудар терг авунин гъакъиндай Шушанда чукІурнавай кърар кхъенвай чарни Мардахая адав вугана. Ада Эстераз пачагъдин патав фена адаз регъимлу хухъ лугъуз минет авун ва жуван халкъдин патахъай лугъун буюрмишна. ⁹Гъатаха, хтана, Эстераз Мардахаян гафар хълагъна. ¹⁰Эстера Гъатах Мардахаяз икІ лугъун патал мадракъур хъууна: ¹¹«Пачагъдин къуллугъчийриз ва пачагъдин вири виляятра авай халкъариз чизва хъи, эвер тавуна пачагъдин тавханадин къенепатан гъаятдиз гъахъай гъар садаз, гъам итимдиз, гъамни дишегълидиз,

авайди са дуван я — ажал; анжах пачагъди вичин кьизилдин аса нел яргъи авуртIа, гьам чан аламаз амукъда. Заз пачагъди эвер тавуна та къанни цIуд югъ хьанва». ¹² Эстеран гафар Мардахаяв ахгакъарна. ¹³ Мардахая Эстераз жаваб яз лагъана: «Пачагъдин кIвале вири чувудрикай тек са вун кьутармиш жеда лагъана фикирмир. ¹⁴ Эгер вун ихътин вахтунда кис хъайитIа, чувудриз азадвални гужарикай хкатун маса чкадай къведа, вунни ви бубадин кIвал телеф жеда. Низ чида, белки, гьа ихътин вахт патал вун пачагъдин дережадив агакънавайди ятIа?» ¹⁵ Эстера Мардахаяз жаваб яз лагъана: ¹⁶ «Алад, Шушандавай къван вири чувудар кIватIа ва зи хатурдай сивер хуьх, пуд юкъуз я немир, я хьамир, гьам йифизни, гьам юкъузни. За зи къаравушарни галаз сив хуьда, ахпа зун, къанундиз акси кар ятIани, пачагъдин патав фида; кьейитIа, рекьид». ¹⁷ Мардахая, фена, вичиз Эстера вуч буйругънатIа, гьакI авуна.

Эстера кутугай ара жагъурзава

5 ¹ Пуд лагъай юкъуз Эстера пачагъдин папаз хас жуьреда алукина, ам пачагъдин кIвалин кьенепатан гьаятда, пачагъдин тавханадин вилик акъвазна; а чIавуз пачагъ вичин кIвале вичин тахтуна, кIвализ гьахъдай ракIарин къаншарда ацукънавай. ² Пачагъдиз гьаятда акъвазнавай вичин паб Эстер акурла, адаз пачагъдин вилера регъим аваз жагъана. Пачагъди вичин гъилевай кьизилдин аса Эстерал яргъи авуна, Эстера, атана, асадин кьилик хкIуна. ³ Пачагъди адаз лагъана:

«Ваз вуч кІанзава, Эстер-ханум? Ви тІалабун гьихътинди я? Эгер пачагълугъдин са пай ваз гуналди туькІуьдайди ятІа, за гьамни гуда». ⁴Эстера жаваб гана: «Пачагъ, вун сагърай; эгер ваз хъсан яз акуртІа, вун къе за ваз гьазурнавай деминиз Гьаманни галаз атанайтІа заз кІандай». ⁵Пачагъди лагъана: «Эстера лагъайвал авун патал, тадиз Гьаманан патав алад». Пачагъ Гьаманни галаз Эстера гьазурнавай деминиз атана. ⁶Чехир хъвадайла, пачагъди Эстераз лагъана: «Ви мурад вуч я? Ам кьилиз акъудда. Ви тІалабун гьихътинди я? Эгер пачагълугъдин са пай ваз гуналди туькІуьдайди ятІа, гьамни кьилиз акъудда». ⁷Эстера жаваб яз, лагъана: «Ингъе зи мурад, ингъе зи тІалабун: ⁸Эгер ви патай заз хатур аватІа ва эгер ваз зи мурадни зи тІалабун кьилиз акъудиз кІанзаватІа, вун пака Гьаманни галаз за кьез кьведазни гьазурнавай деминиз атанайтІа кІандай, пачагъ, вун сагърай, за зи мурадни пака лугъуда». ⁹А юкъуз пачагъдин папан кІваляй Гьаман шад яз ва руьгъ кІубан яз экъечІна. Амма адаз пачагъдин имаратдин варарин вилик Мардахай акурла ва ам къарагъ тавурди, гьич чкадилаини юзун тавурди акурла, Гьаман Мардахаякай атай хьилев ацІанай.

Гьаманан фенд

¹⁰ЯтІани Гьаман кІевиз акъвазна. Ам вичин кІвализ хтайла, ада вичин дустариз ва вичин паб Зерешаз эвериз ракъурна. ¹¹Гьамана абуруз вичин девлетдикай, вичиз гзаф рухваяр авайдакай ва вичин дережа

пачагъди гьикI хкажнайтIа, вич гьакимрилайни, пачагъдин къуллугъчийрилайни гьикI виниз акъуднай-тIа, ихтилатна. ¹² Гьамана лагъана: «Пачагъдин паб Эстерани вичи гъазурай деминиз пачагъдилайни залай гьейри мад садазни эвернач; заз адан патав пачагъдихъ галаз пакани эвернава. ¹³Амма заз пачагъдин варарал алай чувуд Мардахай аквазмай къван гагъда, вири и крар тIимил яз аквазва». ¹⁴Адан паб Зерешани адан дустари адаз лагъана: «Къуй яргъивилел яхцIурни цIуд къуьнт алай тарагъаж гъазуррай, пакамахъ пачагъдиз лагъ, а тарагъаждикай Мардахай куьрсдайвал; гъа чIавуз пачагъни галаз шаддиз деминиз алад». И меслят Гьаманаз бегенмиш хъана ва ада тарагъаж гъазурна.

Гьаман Мардахаяз гьуьрмет авуниз мажбур жезва

6 ¹И йифиз Аллагъди пачагъдивай ахвар къакъудна ва ада вичин кIвалахар къейд ийизвай ктаб гъун буйругъна; а ктабда авай кхьинар пачагъдиз кIелна. ²Анай Ахашвереш пачагъ яна рекъинин фенд тIуькIуьриз кIан хъайи, чпи пачагъ авай кIвалин рак хуьзвай къве хесисдикай, Бигтанакайни Терешпракай, Мардахая гьикI хабар ганайтIа кхьенваз жагъана. ³Пачагъди жузуна: «И кардай Мардахаяз гьихътин гьуьрмет авунва ва гьихътин дережа ганва?» Пачагъдиз къуллугъзавай жегил лукIари лагъана: «Адаз са затIни ганвач». ⁴Пачагъди хабар къуна: «Гъаятда вуж ава?» И чIавуз Мардахай адаз гъазурнавай тарагъаждикай

куърсарун патал пачагъдихъ галаз меслят ийиз пачагъдин кІвалин къцепатан гъаятдал Гъаман атанвай. ⁵ Жегьил лукІари пачагъдиз лагъана: «Ангъе, Гъаман гъаятда акъвазнава». Пачагъди лагъана: «Къуй атурай». ⁶ Гъаман атана. Пачагъди адаз лагъана: «Пачагъдиз са касдиз гъурмет ийиз кІан хъайитІа, вуч авуртІа хъсан я?» Гъамана вичин рикІяй фикирна: «Пачагъдиз залай гъейри маса низ гъурмет ийиз кІан жеда къван?» ⁷ Гъамана пачагъдиз лагъана: «Пачагъ, вун сатгърай, ваз гъурметдалди вуж хкажиз кІанзаватІа, ⁸ къуй вуна алукуай парталарни вун акъахай ва вичелни таж алай балкІан гъурай. ⁹ Къуй а парталарни балкІан вуна вичин сифте гъакимрикай садаз гурай, ваз гъурметдалди хкажиз кІанзавай касдал а парталар алукурай ва ам балкІандаллаз шегъердин майдандал акъудрай ва адан вилик лугъурай: „Пачагъдиз гъурметдалди хкажиз кІан хъайи касдиз гъа икІ ийидайди я!“» ¹⁰ Пачагъди Гъаманаз лагъана: «АкІ ятІа исятда гъа вуна лагъай парталарни балкІан къачуна, пачагъдин варарал алай чувуд Мардахаяз твах, са затІни хкуд тавуна, вуна вуч лагъанатІа, гъам ая». ¹¹ Гъамана парталарни балкІан къачуна, а парталар Мардахаял алукуна, ам балкІандаллаз шегъердин майдандал акъудна ва Мардахаян вилик гъарайна: «Пачагъдиз гъурметдалди хкажиз кІан хъайи касдиз гъа икІ ийидайди я!» ¹² Мардахай пачагъдин варарив хтана. Гъаман, сефил яз, къил къуна, вичин кІвализ катна. ¹³ Ада вичин паб Зерешазни вичин дустариз вичин къилел атайдакай ихтилатна. Адан арифдаррини адан паб

Зереша адаз лагъана: «Эгер Мардахай чувуд яз вун агъуз аватзаватІа, ви тІем адак акакъдач; аквар гъаларай, вун адан вилик агъуз жеда». ¹⁴Абуру адахъ галаз гъеле ихтилатар ийизмайла, пачагъдин хесисар атана акъатна, ва абуру Эстера гъазурнавай деминиз атун патал Гъаманак тади кутуна.

Эстеран ери-бине ва Гъаман тарагъаждиз акъудун

7 ¹Пачагъ Гъаманни галаз Эстеран патав деминиз атана. ²И къвед лагъай юкъузни, чехир хъвадай вахтунда пачагъди Эстераз мадни лагъана: «Ви мурад вуч я, Эстер-ханум? Ам къилиз акъатда. Ви тІалабун гъихъгинди я? Эгер пачагълугъдин са пай ваз гуналди туькІуьдайди ятІа, гъамни гуда». ³Эстера жаваб яз лагъана: «Эгер ви патай, пачагъ, вун сагърай, заз хатур аватІа ва ваз гъакІ кІан ятІа, къуй заз зи мурад тирвал уьмуьр багъишрай, зи тІалабун тирвал — зи халкъ багъишрай! ⁴Вучиз лагъайтІа зунни зи халкъ терг авун патал, яна рекъин патал, телеф хъун патал маса ганва. Эгер чун лукІвилиз маса гун хъайитІа, зун, душманди ваз гузвай зиян эвез тавунайтІани, кисдай*». ⁵Ахашвереш пачагъди жаваб яз лагъана: «Ам вуж я? Вичин рикІяй икІ ийиз алакъай кас гъинава?» ⁶Эстера лагъана: «Душман ва мидя — хъилен кІватІ Гъаман я!» Пачагъдинни адан папан вилик Гъаман зурзаз акъвазна.

* 7:4 Ва я икІ гъавурда акъуна кІанда: зун кисдай, вучиз лагъайтІа и бедбахтвал пачагъ инжиклу ийизвай къван чІехиди туш.

⁷ Пачагъ деминай хъел кваз къарагъна тавханадин вилик квай багъдиз фена; Гъаман, лагъайтIа, вичин чан къачумир лугъуз Эстераз минетариз амукъна, вучиз лагъайтIа адаз пачагъди вичиз гъихътин къадар тайинарнаватIа акунвай. ⁸ Пачагъ тавханадин вилик квай багъдай дем авай кIвализ хтайла, Гъаман Эстер агалтнавай чкадал ярх хъанвай. Пачагъди гъарайна: «Идаз зи кIвале гъатта зунни аваз зи папални гуж гъалибиз кIанзава!» Пачагъдин сивяй и гаф акъатунни, Гъаман къуна. ⁹ Пачагъдиз къуллугъзавай хесисрикай сад тир Харбонади лагъана: «Гъаманан кIвалин патав яхцIурни цIуд къуънтуънин къакъанвал алай тарагъажни къянава къван. Ам Гъамана пачагъдин хийир патал гафар лугъузвай Мардахай куърсарун патал гъазурнавайди я». Пачагъди лагъана: «Аникай Гъаман куърсара». ¹⁰ Гъамана Мардахай куърсарун патал гъазурнавай тарагъаждикай Гъаман вич куърсарайла, пачагъдин хъел алатна.

Къисметди чувудриз чин ачухна

8 ¹ А юкъуз пачагъди чувудрин душман Гъаманан кIвал Эстерав вахгана; Мардахай пачагъ акваз кIанз адан вилик атана, вучиз лагъайтIа Эстера пачагъдиз Мардахай вичин мукъвади тирди малумарнавай. ² Пачагъди Гъаманавай къахчур вичин закIал алудна, ам Мардахаяв вугана; Эстера, лагъайтIа, Мардахай Гъаманан кIвализ килигдайди яз тайинарна. ³ Эстера пачагъдин вилик, адан кIвачерив игисна, Агаган тухумдай тир Гъамана чувудриз акъудай чIуру

фенд акъвазара лугъуз, шехъиз, минетарун давамарзавай. ⁴Пачагъди вичин къизилдин аса Эстерал яргъи авуна; Эстер кIвачел къарагъна ва пачагъдин вилик акъвазна ⁵лагъана: «Пачагъ, вун сагърай. Эгер ваз гъакI кIан ятIа ва эгер ви патай заз хатур аватIа, за тIалабзавай кар ви вилик гъахълуди ятIа ва зун ви вилериз бегенмиш ятIа, къуй Агаган тухумдай тир Гъамедатадин хва Гъамана ви вилаятра чувудар терг ая лагъана кхъенвай чарар къуватдай вегъена къулухъди хтунин патахъай къарар кхъирай, ⁶вучиз лагъайтIа завай зи халкъдин къилел къвезвай мусибатриз гъикI килигиз хъурай? ГъикI завай зи мукъва-къилийрин къиникъиз килигиз хъурай?» ⁷Ахашвереш пачагъди Эстеразни чувуд Мардахаяз лагъана: «Ингъе, за Гъаманан кIвал Эстерав вахгана, Гъаман вич чувудрал гъил хкажунай тарагъаждиз акъудна; ⁸Чувудрикай квез вуч кхъиз кIан ятIа, гъам пачагъдин тIварцIелай кхъихъ ва пачагъдин закIалдалди тестикъара, вучиз лагъайтIа пачагъдин тIварцIелай кхъенвай ва пачагъдин закIалдалди тестикъарнавай къарарар дегишардай ихтияр авайди туш». ⁹Гъа чIавуз пуд лагъай, яни Сиван вацран къанни пуд лагъай юкъуз пачагъдин мирзейриз эверна ва Мардахая гъикI лагъанатIа, гъа саягъда чувудриз, регъберриз, вилаятрин чIехибуруз ва Гъиндистандилай Кушдал къведалди авай вишни къанни ирид вилаятдин гъакимриз, гъар са вилаятдиз вичин кхъинралди ва гъар са халкъдиз вичин чIалалди, чувудризни чпин чIалалди чарар кхъена. ¹⁰Мардахая чарар Ахашвереш пачагъдин тIварцIелай кхъена

ва абур пачагьдин закІалдалди тестикьарна, ахпа а чарар пачагь патал махсусдаказ чпин жинс кутунвай балкІанраллай чархачийрив вугана ракъурна. ¹¹А чарара кхьенвай: «Пачагьди гьар са шегьерда авай чувудриз санал кІватІ хьана чпин уьмуьр хуьдай, халкъдин ва виляятрин кхилевай ва чеб чувудрихъ галаз душманвиле авай къуватлу ксар, абурун аялар, папар рекьидай ва абурун мулкар тарашдай ихтияр ¹²Ахашвереш пачагьдин вири виляятра са юкъуз — цІикъвед лагьай вацран, яни Адар вацран цІипуд лагьай юкъуз — гузва. ¹³Чувудар а юкъуз чпин душманрилай кьисас къахчуз гъазур жедайвал, къарар кхьенвай чарар, вири халкъариз къанун яз малумарун патал, гьар са виляятдиз ракъура». ¹⁴Пачагьдин буйругъ гваз феѝи чархачияр ѝигин балкІанраллаз энгел тахьана ва тадиз рекъе гьатна. Шушан къеледани и къарар малумарнай. ¹⁵Якъутдинни лацу рангунин, пачагьдиз хас парталар ва къизилдин таж алаз, назнази ва туьнт яру аба алаз Мардахай пачагьдин кІваляѝ экъечІна. Шушан шегьердин агъалийриз гзаф шад ва хвеша хьана. ¹⁶Чувудар патални и вахт экв аватнавайди, шадди, хушбахтлуди ва вирида абуруз гъуьрметзавайди тир. ¹⁷Адан къарар агакъай гьар са виляятда, гьар са шегьерда, гьар са чкада чувудар патал шадвал, хвешивал ва суварин югъ ва межлисар авай. Уьлкведин гзаф халкъарикай чувудар хьанай, вучиз лагьайтІа абуруз чувудрикай кичІе хьанвай.

Чувудри чпин душманар тергзава

9¹ Цикъвед лагъай вацран, яни Адардин цГипуд лагъай юкъуз, пачагъдин буйругъни къарар къилиз акъудна кІандай вахт алукънавай юкъуз чувудрин душманриз чпин гъукум чувудрин винел эцигунин умуд авай, амма крар терсина хъана, чувудри чпи чпин гъукум эцигнай, ²чпиз писвал авурбур рекъин патал чувудар чпин шегъерра, Ахашвереш пачагъдин вири вилаятра санал кІватІ хъана: абурун хура садавайни акъвазиз хъанач, вучиз лагъайтІа вири халкъариз кичІе хъанвай. ³Вилаятра авай вири гъакимри, регъберри, вилаятрин чІехибуру ва пачагъдин крар къилиз акъудзавайбуру чувудрин пад къуна, вучиз лагъайтІа Мардахаяхъай абуроз виридаз кичІе хъанвай. ⁴Вучиз лагъайтІа пачагъдин векил Мардахай зурба кас тир, адан машгъурвал вири вилаятра чкІанвай; вучиз лагъайтІа а кас, Мардахай, къвердавай виниз хкаж жезвай. ⁵Чувудри чпин душманар тураралди гатазвай, рекъизвай, тергзавай ва чпиз вуч кІандатІани гъам абуроз ийизвай. ⁶Шушан къеледа чувудри вад виш кас къена ва тергна. ⁷Абур гъакІ Паршандатани, Далфунни, Аспатани, ⁸Паратани, Адалияни, Аридатани, ⁹Пармаштани, Арисайни, Аридаини, Вайзатани, ¹⁰яни чувудрин душман Гъаммедатадин хва Гъаманан цІуд хвани, яна къена, амма тараш-талан авун патал чувудри чпин гъил яргъи авунач. ¹¹Шушан къеледа а юкъуз пачагъдиз къейибурун къадардикай лагъана. ¹²Пачагъди вичин паб Эстераз лагъана: «Шушан

къеледа чувудри вад виш кас ва Гьаманан цІуд хва къена ва тергна; абуру пачагьдин амай вилаятра вуч авуна? Ви мурад вуч я? Ам къилиз акъатда. Мад вахъ гьихьтин тІалабун ава? Гьамни къилиз акъудда». ¹³ Эстера лагъана: «Пачагь, вун сагърай. Эгер ваз гьакІ кІан ятІа, къуй Шушанда авай чувудриз къе вуч авуна тІа гьам пакани ийидай ихтияр це, къуй абуру Гьаманан цІуд хчин мейитни тарагъаждикай куьрсаррай». ¹⁴ Пачагьди гьакІ ая лагъана буйругъна. Шушанда и кардин патахъай къарар акъудна ва Гьаманан цІуд хвани куьрсарнай. ¹⁵ Адар вацран цІукъуд лагъай юкъуз Шушанда авай чувудар мад гьилера кІватІ хъхъана ва абуру мад пуд виш кас къена, амма абуру тараш-талан авунал чпин гьил яргъи авунач. ¹⁶ Пачагьдин вилаятра авай чувударни кІватІ хъана, абуру чпин уьмуьр хуьн патал ва чеб душманрикай секин хуьн патал пудкъанни цІувад агъзур кас къена, амма тараш-талан авун патал чпин гьил яргъи авунач. ¹⁷ Им Адар вацран цІипуд лагъай юкъуз хъайиди тир; гьа и вацран цІукъуд лагъай юкъуз абуру ял яна ва а югъ чпин суварин ва шадвилини йикъаз элкьуьрна. ¹⁸ Шушанда авай чувудар и вацран цІипуд лагъай ва цІукъуд лагъай юкъузни кІватІ хъана, амма абуру а вацран цІувад лагъай юкъуз ял яна ва а югъ чпин суварин ва шадвилини йикъаз элкьуьрна. ¹⁹ Гьавилия хуьруьнэгъли чувудри, цлар галачир гьвечІи шегьерра яшамиш жезвайбуру Адар вацран цІукъуд лагъай югъ шадвилени демина аваз, суварин югъ хьиз тухузва, сада садаз тІуьн-хуьн гузва.

Пурим сувар тестикъарун

²⁰Мардахая Ахашвереш пачагъдин вилаятра авай вири мукъва ва яргъа чувудриз и вакъиайрикай кхьена чарар ракъурна. ²¹А чарара чувудри гъар йисуз Адар вацран цIукъуд ва цIувад лагъай йикъар сувар яз тестикъ авуникай кхьенвай. ²²А йикъар чувудар чпин душманрикай секин хъайи йикъар яз ва а варзни абурун пашманвал шадвилиз элкъвей варз яз, шел-хвал — суварин йикъаз элкъвейди яз къейд авуникай ва а йикъар демина ва шадвилин, сада садаз тIуьн-хъун ракъурдай ва кесибриз садакъаяр гудай йикъар яз тестикъ авуникай кхьенвай. ²³Чувудри чпи ийиз эгечIнавай крар ва Мардахая абуроз кхьенвай чарар чпин адет яз къабулна. ²⁴ГъикI Агаган тухумдай тир Гъамедатадин хва Гъаманаз, чувудрин душмандиз, вири чувудар тергдай фикир хъанайтIа ва чувудар къирмишунин ва терг авунин патахъай пур, яни чип вегьенайтIа, ²⁵ва гъикI Эстер пачагъдин патав фенайтIа ва гъикI пачагъди вичин цIийи чарчелди Гъамана чувудриз акъудзавай чIуру фенд адан вичин, яни Гъаманан къилел гъанайтIа, амни адан рухваря тарагъаждикай гъикI куърснайтIа, гъадакай Мардахая вичин чарче кхьенвай. ²⁶Гъавиляй а йикъариз пурим лагъанай, ам пур гафуникай хъанва. Гъавиляй гъа чарчихъ галаз ва чпиз акур ва чеб гъакI ийидай чкадал атай крарихъ галаз сад яз, ²⁷чувудри чпини ва абурун веледрини ва абурухъ галаз сад хъайибуруни чпин адет яз къабулна, а къве югъ, гъа кхьенвайвал, гъар йисуз вичин вахтунда

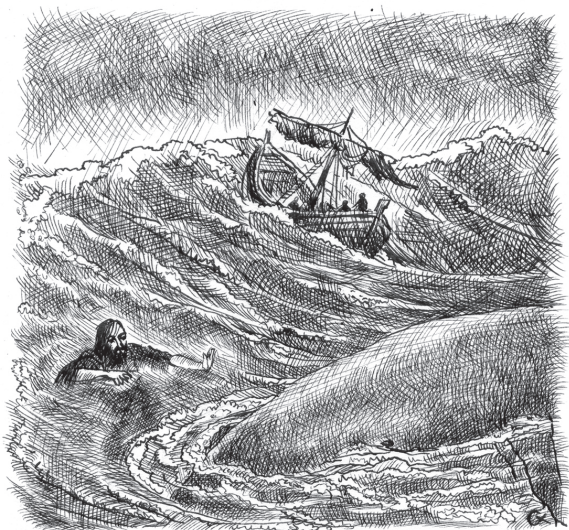
сувар хъиз къейд авунин къарар акъудна. ²⁸ Гъар не-силда ва тухумда, гъар виляятда ва гъар шегъерда а йикъар рикІел аламукъдайбур ва сувар хъиз къиле тухудайбур авуна; Пуримдин йикъар чувудри мад дегиш техъидайвал ва чувудрин веледрин рикІелай а йикъар алат тийидайвал авуна. ²⁹ Абихайилан руш ва пачагъдин паб Эстерани чувуд Мардахая чпин вири кьетІивилелди мад са чар кхъена. А цІийи чарчени сифтегъан чарара авай буйругъ къилиз акъуд лагъанвай. ³⁰ А чарар, саламдин гъахълу гафар галаз, вири чувудриз, Ахашверешан пачагълугъдин вишни къанни ирид виляятдиз ракъурна. ³¹ А чарче, чувуд Мардахаяни пачагъдин паб Эстера Пурим гъикІ тестикъарнаватІа чувудри чеб ва чпин веледар патал а йикъар, гъакІ къабулун, яни сив хуъдай ва шехъдай йикъар хъиз къейд авун кІевелай эмирзавай. ³² Гъа икІ, Эстеран эмирдалди Пуримдикай лагъанвай гаф тестикъарна ва ам ктабда кхъена.

Мардахаякай чувудрин къаюм жезва

10 ¹ Ахпа Ахашвереш пачагъди чилел ва гъуьлуьн атІайрал* харж эцигна. ² Пачагъдин къуватдин ва къудратдин крарикай ва ада вичин гъурметдалди Мардахаян дѳрежа хкажуникай къейдер Мидиядин ва Персиядин пачагъдин кІвалахар къейд ийизвай ктабда кхъенва. ³ Гъадахъ галаз сад яз, чувуд Мардахай Ахашвереш пачагъдин вахтунда къвед лагъай кас тир-

* 10:1 *AmIa* – гъуьлуьн юкъвал алай гъвечІи къурамат.

дакай, ам чувудрикай лап чІехи гьаким ва вичихъ
гзаф къадар чувуд стхайрин арада виридан рикІ алай-
ди тирдакай кхъенва, вучиз лагъайтІа ада вичин хал-
къдиз хъсанвал жагъурзавай ва ам вичин тайифадин
хийир патал рахазвай.

Юнус пайгъамбар

Гъахъун

«Юнус пайгъамбар» ктабда авай къиса чи эрадал къведалди VIII-асирдиз талукъди я. Ана жезвай вакъиаяр Израилдин ва къуватлу Ашурдин пачагълугъдин меркез Ниневиядин арада кыле физва. А вахтара Ашурдин пачагълугъди Мукъвал тир РагъэкъечІдай патан чІехи пай идара ийизвай. И пачагълугъдин агъалияр мажусияр тир, ва абуру Аллагъ кваз къазвачир. Аллагъди Юнус пайгъамбардиз гъа и шегъерда вязер авун буйругъна. Амма Юнус и везифадикай къил къакъудиз ва Аллагъдихъай къарши патахъ катиз алахъна. Аламатдин са къадар вакъиайрилай гъуьгъуьниз ада эхирни, Аллагъдин чІалаз килигна, Адан буйругъ къилиз акъудна.

И къисади Аллагъдин са шумуд важиблу ери къалурзава. Ада Вич гъакъикъидаказ къабулайдаз регъим ийизва. Эгер инсанар, Аллагъдин туьгъметриз яб гуз, чпин гунагъ крарикай къерех жез хъайитІа, Ам Вичин хъел абурувай яргъа ийиз гъазур я. Аллагъ Вичи халкънавайдан уьмуьрдални ажалдал вири ихтиярар авай Агъа я, гъикІ лагъайтІа, эгер Аллагъдиз са нелай ятІани гъил къахчуз кІан хъайитІа, и кардикай хъел къведай ихтияр садазни авач.

Пайгъамбардиз гайи буйругъ

1 ¹Амитаян хва Юнусав Реббидин гаф агакъна: ²«Къарагъ, чЕхи шегъер Ниневиядиз алад! Заз адан агъалийрин чЮру крарикай ван хъана. Вуна абуруз акси яз вязер ая!» ³Реббидин вилерикай Таршишдиз катун патал Юнус къарагъна, Яфадиз фена, ана адаз Таршишдиз физвай гими жагъана. Реббидин вилерикай Таршишдиз катун патал ам, фидай рекъин гъакъини гана, гимидиз акъахна.

Гъуьлеллай ксари чувуддиз абурар гузва

⁴Амма Реббиди гъуьлел къати гар къарагъарна, зурба тЮрфан акъалтна ва гими кукIвар жез са тИмил амай. ⁵Гимичийриз кичIе хъана, гъарда вичин аллагъриз минетарна ва гими хатадикай хкудун патал пар гъуьлуьз гадариз хъана; Юнус, лагъайтIа, гимидин кIане авай са кIвализ эвичIна, ярх хъана, кIеви ахвариз фенвай. ⁶Адан къилив гимидин чIехиди атана ва адаз лагъана: «Вун вучиз ксанва? Къарагъ, жуван Аллагъдиз минет ая; белки, Аллагъди чун рикIел хкин ва чун телеф тежен». ⁷Абуру сада садаз лагъана: «Ша, чна, низ килигна и бедбахтвал чи къилел атанвайди ятIа, чирун патал, чип вегъин». Чип вегъена, ам Юнусал аватна. ⁸Гъа чIавуз адаз лагъана: «Низ килигна чи къилел и бедбахтвал атанвайди я? Ви кар-пеше вуч я, вун гъинай атанвайди я? Ви уьлкве гъина ава, вун гъи халкъдикай я?» ⁹Юнуса абуруз лагъана: «Зун чувуд я, за гъуьлни

къурамат халкънавай цаваравай Аллагъдикай-Реббидикай вил язва». ¹⁰ Инсанрик зурба кичевал акатна, абуру Юнусаз лагъана: «Вуна вучиз икI авуна?» Вучиз лагъайтIа абуруз, Юнуса вичи малумарнавайвал, ам Реббидин вилерикай катзавайди чир хъана. ¹¹ Гъавиляй абуру адаз лагъана: «Гъуьлуь чун секиндиз тун патал, чна ваз вуч ийин?» Гъар гъикI ятIани гъуьлуьн лепейрин къативал элекъзавачир. ¹² Гъа чIавуз Юнуса абуруз лагъана: «Зун къуна гъуьлуьз гадара, куьн патал гъуьл секин жеда, вучиз лагъайтIа заз чизва хьи, куь къилел и чIехи тIурфан заз килигна атанвайди я». ¹³ ЯтIани и инсанри, къерехдив агакъун патал вири къуват эцигна къусуйралди яд хчализ гатIунна, амма абурувай жезвачир, вучиз лагъайтIа абуруз акси яз гъуьлуь вичин къативал авун давамарзавай. ¹⁴ Гъа чIавуз абуру Реббидиз дад-бидат авуна лагъана: «Минет хъурай Ваз, Ребби, чна и са касдин чан къачуна лугъуз чун рекъидайвал ийимир, тахсир квачир иви авадарна лугъуз чак тахсир кутамир, вучиз лагъайтIа Вуна, Ребби, Ваз гъикI хъана кIанзаватIа, гъакI ийизва». ¹⁵ Абуру Юнус къуна гъуьлуьз гадарна; пехьи гъуьл секин хъхъана. ¹⁶ А инсанриз Реббидихъай зурбадаказ киче хъана, абуру Реббидиз къурбандар гана ва вядер* хиве къуна.

* 1:16 *Вядер* – Аллагъдин вилик са важиблу кар хиве къун; месела, сив хуьн, садакъаяр гун ва гъа икI мад.

АкьалтГай бедбахтвиле авур дуьа

2 ¹ Реббиди са зурба балугъдиз Юнус пайгъамбар туькьюьн ая лагъана. Ам пуд юкъузни пуд йи-физ балугъдин руфуна амуькна. ² Ада балугъдин руфунай вичин Аллагъ Реббидиз дуьаяр ийиз хъана ³ ва лагъана:

«Жуван хажалатда за Аллагъдиз дад-бидадна,
Ваз минетрин ван хъана зи;
эхиратдин къеняй за цIугъ авуна –
Вазни зи ван атана.

4 Гуьулюьн рикIиз дериндиз вегъена На зун,
селлери зун юкъва туна, элкьюьрна,
Ви ятарин лепеяр
зи винелай физ хъана.

⁵ За лагъана:

„Хкатнава зун Ви вилерикай“,
амма заз мад Ви пак мескен ахквада.

6 Ви ятар зал алчуд хъана нефес къаз,
гургусди зун къуна кIевиз чуюьквена,
аруш хъана зи къил гуьулюьн векъера.

7 ЭвичIна зун лап дибдал къван дагъларин,
даим яз зун туна чили дапIарра,
амма Вуна, эй зи Аллагъ, зи Ребби,
зи руьгъ къуна эхиратдай ахкъудна.

8 Зи къене руьгъ михъиз гьалдай фенвайла,
хтана зи рикIел Ребби,
Вав зи дуьа агакъна,
агакъна пак мескендив.

- 9 Тапан аллагъриз гъурметзавайбур
инанмиш туш рикІ регъимлу Аллагъдихъ.
- 10 За алхишрин ван хкажна
Ваз къурбандар ийида;
хиве къурди къилизни за акъудда.
Къутармишдайди тек са Ребби я!»
- 11 Реббиди балугъдиз Юнус къежел къураматдал ах-
къуда лагъана буйругъна.

Мураддив агакъарай вяз

З ¹Юнус пайгъамбардив къвед лагъай гълера Реб-
бидин гаф агакъна: ²«Къарагъ, чІехи Ниневия ше-
гъердиз алад, За вуч ваз буйругъ авунатІа, гъам ана
лагъ». ³Юнус къарагъна, Реббидин къалурвайвал, Ни-
невия шегъердиз фена; Аллагъдин вилерай чІехиди
тир гъисабзавай Ниневия шегъер кІвачелай авун па-
тал пуд югъ герек тир. ⁴Юнус шегъерда къекъвез хъа-
на, са йикъан мензил атІана ва икІ лугъуз вязер аву-
на: «ЯхцІур югъ ама — ахпа Ниневия чкІида!» ⁵Нине-
виявияр Аллагъдихъ инанмиш хъана: абуру сив хуъз
хъана ва чІехидалай гъвечІидалди вирида шихин пар-
талар алуқІна. ⁶И хабар Ниневиядин пачагъдивни
агакъна, ада, вичин тахтунилай къарагъна, пачагъви-
лин парталар хтІунна, ших алуқІна ва рухъведедал ацу-
къна, ⁷пачагъдинни везиррин тІварцІелай Ниневия-
диз икІ лугъун буйругъна: «Я инсанри, я кІвалин
гъайванри, я малари, я лапагри затІни тІуън тавурай,
чуълдиз фин тавурай, ядни тахъурай. ⁸Инсанарни
кІвалин гъайванар ших алаз хъурай ва абуру Аллагъдиз

клевиз шазда ийиз хьурай; гьар сад вичин чІуру рекъелай элячІрай ва чпин гьилералди ийизвай гужарикай кьерех хьурай. ⁹ Низ чида кван, белки, Аллагьдин рикІ регьимлу жен, Ада чалай Вичин къати хьел алудин ва чун телеф тежен». ¹⁰ Аллагьдиз абурун крар, абур чІуру рекъелай элячІнавайди акуна, Аллагьди Вичи абуруз мусибат ийида лугьунай гьайиф чІугуна, абурал а мусибат ракъурнач.

Юнус пайгьамбардин наразивал

4 ¹И карди Юнус пайгьамбардиз гзаф хьел гьана. ²Ада Реббидиз дуьаярна, лагьана: «Я Ребби! Бес за зи уьлкведа авайла лагьайдини гьа и гафар туширни? Зун Таршишдизни гьавиляй катайди я, вучиз лагьайтІа заз чизвай хьи, Вун – хьсан, рикІ регьимлу, яргьалди сабур хуьдай, гзаф мергьяматлу Аллагь я ва Вуна мусибат ийиз кІан хьуникай гьайиф чІугвада. ³Гилани, я Ребби, завай зи чан къачу, вучиз лагьайтІа заз яшамиш жердалай кьейитІа хьсан я». ⁴Реббиди лагьана: «И карди ваз гьакьван клевиз хьел гьанвани мегер?»»

Аллагьди Юнусан батІулвал къалурзава

⁵Юнус шегьердай экъечІна ва шегьердин рагьэкъечІдай пата акьвазна, ана вичиз кума авуна ва анай шегьердин кьилел вуч къведатІа килигиз, кумадин сериндик ацукьна. ⁶Ребби-Аллагьди са кьен экъечІдайвал авуна, ам Юнусан винел серинвал жедайвал ва адан хьел алудун патал адан кьилелай хкажна; Юнус

и кьенцІел гзаф шад хъана. ⁷ Ахпа Аллагьди акІ авуна хьи, гуьгьуьнин юкьуз, пакаман яр ядайла, а кьен кукра тІуьна, набатат кьурана. ⁸ Рагь экъечІдайла, Аллагьди рагьэкъечІдай патан зегьемлу гар ракъурна, ракъини Юнусан кьил ифириз хъана, ам вич виче-лай фена, ада вичиз ажал гун тІалабна ва лагъана: «Заз яшамиш хьунилай кьейитІа хъсан я». ⁹ Аллагьди Юнусаз лагъана: «А кьен кьуруникай ваз гьакъван хьел атанани мегер, ажал кІан жедай къван?» ¹⁰ А чІавуз Реббиди лагъана: «Вуна жува зегьмет чІугун тавуна экъечІай ва вуна чІехи тавур, вич са йифиз экъечІай ва са йифиз кьурай кьенцІин гьайиф чІугвазва; ¹¹ Бес За чпиз эрчІи гьилни чапла гьил гьим ятІа чара ийиз тежедай вишни къад агъзурдалай гзаф инсанар ва гзаф къадар гьайванар авай чІехи шегьердин гьайиф чІугвадачни?»»

Картаяр

